

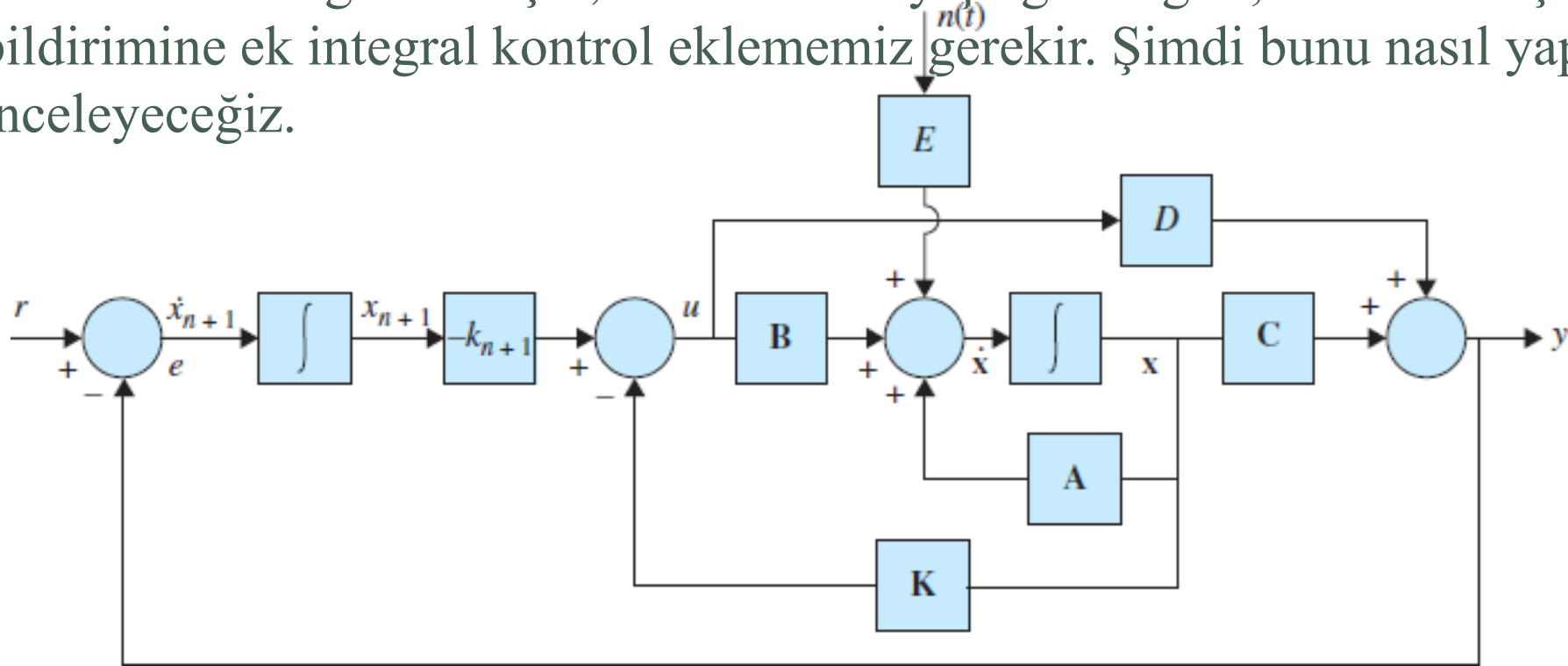
Modern Kontrol

Veren kiři

Dr. Öğr. Üyesi Nurdan Bilgin

İntegral Kontrollü Durum Geri Besleme

Şimdiye kadar çıkışın ve girişin sabit sayılar olduğu varsayımı ile problemleri çözdük; Bu varsayım regülatör sistemler için uygundur. Oysa mühendislerin uğraştığı problemlerin bir çoğu servo problemlerdir. Yani sistemin bir referansı takip etmesini isteriz. Bunu sağlamak için, PI kontrolde yaptığımız gibi, sabit kazanç durum geri bildirimine ek integral kontrol eklememiz gerekir. Şimdi bunu nasıl yaptığımızı inceleyeceğiz.

İntegral Kontrollü Durum Geri Besleme

Blok diyagramına bakacak olursak; girişteki integratörün sağ tarafı x_{n+1} olarak belirlenmiştir. Sistem dinamiği ise gürültü ifadesi ile beraber aşağıdaki şekildedir.

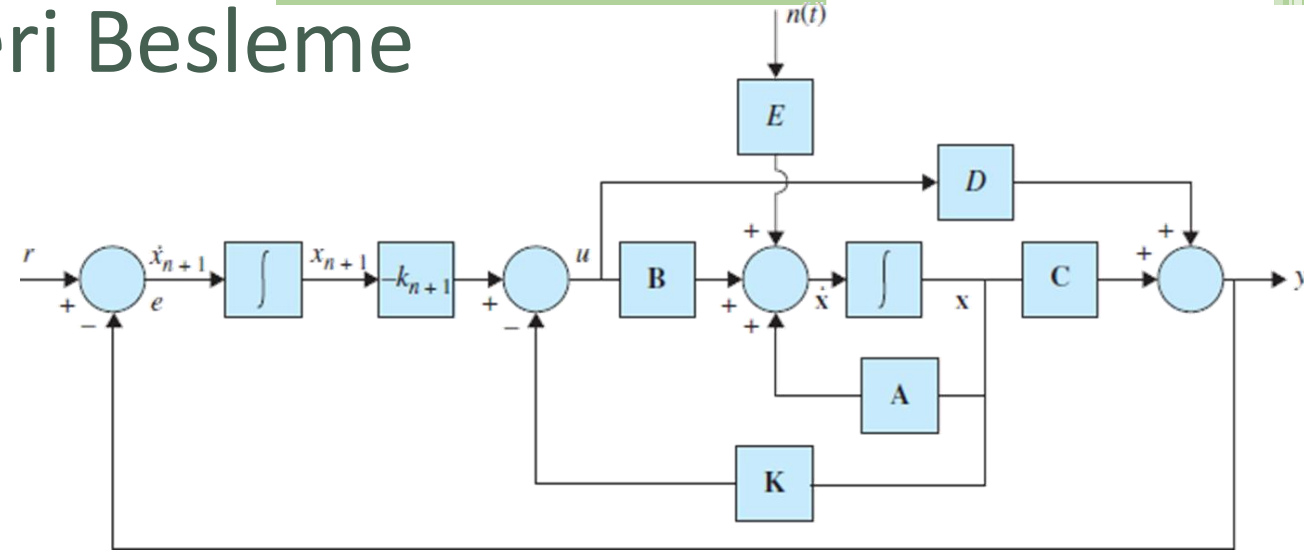
$$\frac{dx(t)}{dt} = Ax(t) + Bu(t) + En(t)$$

Blok diyagramdan \dot{x}_{n+1} ifadesinin referans giriş ile çıkış arasındaki fark olarak alındığını görebiliyoruz. Yani

$$\dot{x}_{n+1} = r(t) - y(t)$$

Çıkış ifadesi ise

$$y(t) = Cx(t) + Du(t)$$

Bu durumda kontrol giriş sinyali $u(t)$ sadece durum geri bildirim ile ilişkili değil aynı zamanda integral geri bildirimle de ilişkili, Şöyleki

$$u(t) = -Kx(t) - k_{n+1}x_{n+1}(t)$$

Burada

$$K = [k_1 \ k_2 \ k_3 \ \cdots \ k_n]$$

Gerçek kazanç elemanlarını tutan dizi matris, ve k_{n+1} integral geri bildirim kazancı.

Integral Kontrollü Durum Geri Besleme

$$\dot{x}_{n+1} = r(t) - y(t)$$

$$-x_{n+1}(t) \triangleq \int_0^t y(\tau) d\tau$$

⇓

$$\dot{x}_{n+1}(t) \triangleq -y(t) = -\underline{c}^T \underline{x} + r_k(t)$$

$$\begin{bmatrix} \dot{\underline{x}} \\ \dot{x}_{n+1} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \underline{A} & \vdots & \underline{0} \\ \dots & \cdot & \dots \\ -\underline{c}^T & \vdots & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \underline{x} \\ \dots \\ x_{n+1} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \underline{b} \\ \dots \\ 0 \end{bmatrix} u + \begin{bmatrix} 0 \\ \dots \\ 1 \end{bmatrix} r_k$$

$$\dot{\underline{x}}^* = \underline{A}^* \underline{x}^* + \underline{b}^* u + b_k^* r_k$$

$$y = -\underline{c}^{*T} \underline{x}^* + r_k$$

$$\underline{c}^{*T} = [-\underline{c}^T \vdots 0]$$

İntegral Kontrollü Durum Geri Besleme

$$\dot{\underline{x}}^* = (\underline{A}^* - \underline{b}^* k^{*T}) \underline{x}^* + b_k^* r_k$$

$$|\lambda I - (\underline{A}^* - \underline{b}^* k^{*T})| = \prod_{i=1}^{n+1} (\lambda - \lambda_i^*)$$

Örnek

$$\begin{bmatrix} \dot{x}_1 \\ \dot{x}_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 50 \\ -200 & -200 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ 200 \end{bmatrix} u$$
$$\lambda_1 = \lambda_2 = -100$$

Yukarıda durum uzay formunda verilen ve özdeğerleri -100 olan sistem için durum geri bildirimli kontrolcü tasarlayın, ilk durum değişkeni x_1 'in referans giriş r_1 'i izlemesini sağlayın ve kontrollü sistemin tüm özdeğerlerinin -200'de olmasını sağlayın.

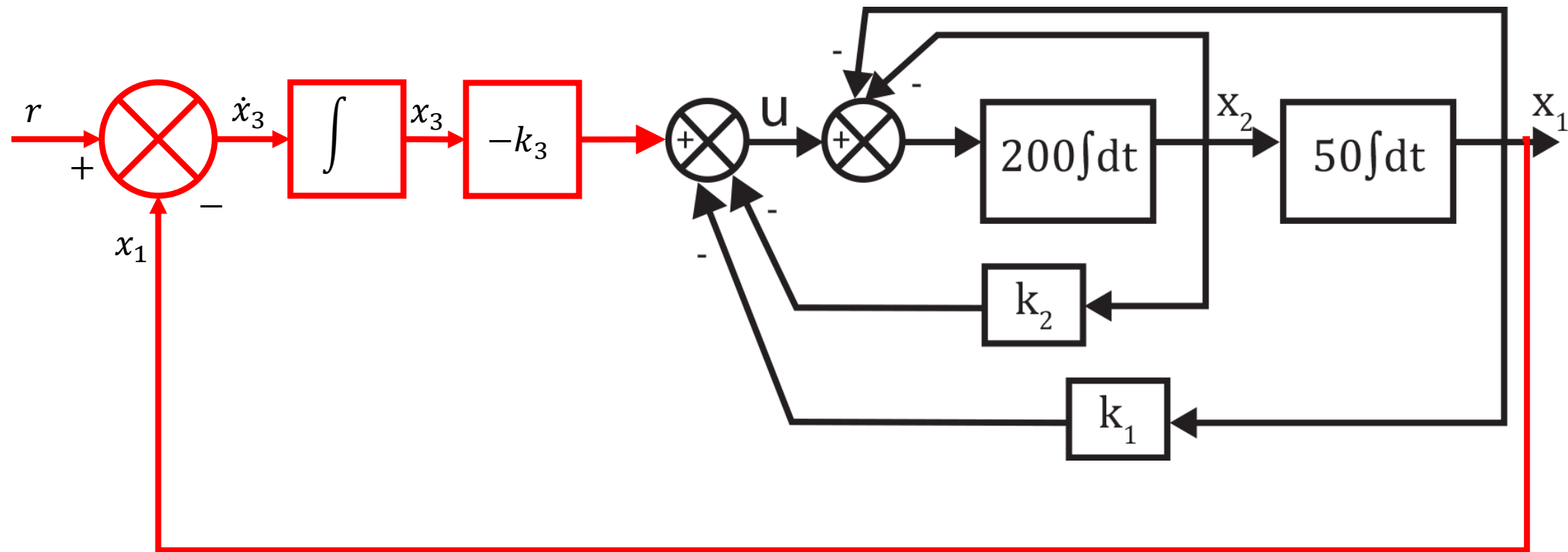
Çözüm;

$$A^* = \begin{bmatrix} 0 & 50 & \vdots & 0 \\ -200 & -200 & \vdots & 0 \\ \dots & \dots & \cdot & \dots \\ -1 & 0 & \vdots & 0 \end{bmatrix}; b^* = \begin{bmatrix} 0 \\ 200 \\ \dots \\ 0 \end{bmatrix}; b_1^* = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$u = -k_1 x_1 - k_2 x_2 - k_3 x_3$$

$$|\lambda I - (\underline{A}^* - \underline{b}^* k^{*T})| = (\lambda + 200)^3$$

$$k_1 = 11, \quad k_2 = 2, \quad k_3 = -800$$

İntegral Kontrollü Durum Geri Besleme

Çok Girişli Sistemler

$$\underline{M} = \left[\underbrace{[\underline{b}_1 \ : \ \underline{b}_2 \ : \ \dots \ : \ \underline{b}_r]}_{\underline{B}} \ : \ \underbrace{[\underline{A}\underline{b}_1 \ : \ \underline{A}\underline{b}_2 \ : \ \dots \ : \ \underline{A}\underline{b}_r]}_{\underline{AB}} \ : \ \dots \ : \ [\underline{A}^{n-1}\underline{b}_1 \ : \ \underline{A}^{n-1}\underline{b}_2 \ : \ \dots \ : \ \underline{A}^{n-1}\underline{b}_r] \right]$$

$$\Gamma = [\underline{b}_1 \ : \ \underline{A}\underline{b}_1 \ : \ \dots \ : \ \underline{A}^{\gamma_1-1}\underline{b}_1] \ : \ [\underline{b}_2 \ : \ \underline{A}\underline{b}_2 \ : \ \dots \ : \ \underline{A}^{\gamma_2-1}\underline{b}_2] \ : \ \dots \ : \ [\underline{b}_r \ : \ \underline{A}\underline{b}_r \ : \ \dots \ : \ \underline{A}^{\gamma_r-1}\underline{b}_r]$$

$$\sum_{i=1}^r \gamma_i = \gamma_1 + \gamma_2 + \dots + \gamma_r = n$$

γ_i : *i. girişe bağlı kontrol edilebilirlik indeksi*

İntegral Kontrollü Durum Geri Besleme

diyelim ki $\underline{\alpha}_{ki}^T$, $\underline{\Gamma}^{-1}$ matrisinin k_i 'inci satırı olsun. Burada $k_i = \sum_{i=1}^i \gamma_i \Rightarrow k_1 = \gamma_1; k_2 = \gamma_1 + \gamma_2$

$$\begin{bmatrix} \underline{\alpha}_{k1}^T \\ \underline{\alpha}_{k1}^T A \\ \underline{\alpha}_{k1}^T A^{\gamma_1-1} \\ \dots \\ \underline{\alpha}_{k2}^T \\ \underline{\alpha}_{k2}^T A \\ \underline{\alpha}_{k2}^T A^{\gamma_2-1} \\ \dots \end{bmatrix} = \underline{T}^{-1}$$

$\leftarrow \gamma_1$ satırları

$\leftarrow \gamma_2$ satırları

$n \times n$ Tekil olmayan matris

Integral Kontrollü Durum Geri Besleme

$$\underline{x} = T\hat{x}$$

$$\dot{\underline{x}} = \underline{A}\underline{x} + \underline{B}u \Rightarrow \dot{\hat{x}} = \hat{A}\hat{x} + \hat{B}u$$

$$\hat{A} = T^{-1}AT, \quad \hat{B} = T^{-1}B$$

$$\hat{A} = \begin{bmatrix} \hat{A}_{11} & \hat{A}_{12} & \cdots & \hat{A}_{1r} \\ \hat{A}_{21} & \hat{A}_{22} & \cdots & \hat{A}_{2r} \\ \vdots & \vdots & \cdot & \vdots \\ \hat{A}_{r1} & \hat{A}_{r2} & \cdots & \hat{A}_{rr} \end{bmatrix}$$

$$\hat{A}_{ii} = \begin{bmatrix} \cdot & 1 & 0 \\ 0 & \cdot & 1 \\ x_{..} & x_{..} & x_{..} \end{bmatrix}; \hat{A}_{ij} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \\ x_{..} & x_{..} \end{bmatrix}$$

$$\hat{B} = \begin{bmatrix} \hat{B}_1 \\ \hat{B}_2 \\ \vdots \\ \hat{B}_r \end{bmatrix}; = (\hat{B}_i)_{\gamma_i \times r} = \begin{bmatrix} 0_{\gamma_{i-1} \times r} \\ 0 & 1 & x \end{bmatrix}$$

 i. kolon

İntegral Kontrollü Durum Geri Besleme

$$Q = \begin{bmatrix} q_1^T \\ q_2^T \\ \vdots \\ q_r^T \end{bmatrix}, \hat{B} = \bar{B}Q \Rightarrow \bar{B}_i = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

i. kolon

Örnek

$$\underline{A} = \begin{bmatrix} -2 & 1 & 2 \\ -1 & -2 & 2 \\ -2 & 0 & 2 \end{bmatrix}, \underline{B} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Özdeğerler = $-2, +j, -j$; istenen özdeğerler: $-1, -2, -3$

$$|\underline{b}_1 : \underline{A}\underline{b}_1 : \underline{A}^2\underline{b}_1| = \begin{vmatrix} 0 & 1 & -4 \\ 1 & -2 & 3 \\ 0 & 0 & -2 \end{vmatrix} = 2$$

$$|\underline{b}_2 : \underline{A}\underline{b}_2 : \underline{A}^2\underline{b}_2| = \begin{vmatrix} 0 & 2 & 2 \\ 0 & 2 & -2 \\ 1 & 2 & 0 \end{vmatrix} = -8$$

Örnek devam

$$\underline{\Gamma} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & \vdots & 0 \\ 1 & -2 & \vdots & 0 \\ 0 & 0 & \vdots & 1 \end{bmatrix} \textit{Seçilsin}$$

$$\underline{\Gamma}^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$k_1 = \sum_{i=1}^1 \gamma_i \Rightarrow k_1 = \gamma_1 = 2$$

$$k_2 = \sum_{i=1}^2 \gamma_i \Rightarrow k_2 = 1\gamma_1 + 1\gamma_2$$

$$\gamma_1 = 2, \quad \gamma_2 = 1, \quad k_1 = \gamma_1 = 2, \quad k_2 = \gamma_1 + \gamma_2 = 3$$

Örnek devam

$$T^{-1} = \begin{bmatrix} [\underline{\gamma}_2^T] \\ [\underline{\gamma}_2^T A] \\ \dots \\ [\underline{\gamma}_3^T] \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ -2 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \Rightarrow T = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 2 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\underline{\hat{A}} = \underline{T}^{-1} \underline{A} \underline{T} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ -9 & -4 & 10 \\ -2 & 0 & 2 \end{bmatrix}$$

The matrix $\underline{\hat{A}}$ is shown with red dashed boxes highlighting two 2x2 blocks. Red arrows point from labels \hat{A}_{11} , \hat{A}_{12} , \hat{A}_{21} , and \hat{A}_{22} to their respective elements in the matrix.

Örnek devam

$$\underline{\hat{B}} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ -2 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 2 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$\left. \begin{matrix} q_1^T \\ q_2^T \end{matrix} \right\} \Rightarrow \underline{\theta} = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$

$$\underline{\bar{B}} = \underline{\hat{B}} \underline{\theta}^{-1} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \\ \dots & \dots \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$
$$\underline{u} = -\underline{K} \underline{x}$$
$$\underline{u} = -\underline{\hat{K}} \underline{\hat{x}} = -\underline{\hat{K}} T^{-1} \underline{x}$$

$$\underline{K} = \underline{\hat{K}} T^{-1}$$

Integral Kontrollü Durum Geri Besleme

$$\underline{\hat{A}} - \underline{\hat{B}}\underline{\hat{K}} = \underline{\bar{B}}\underline{\theta}\underline{\hat{K}} = \underline{\bar{B}}\underline{\bar{K}}$$

$$|\lambda I - (\underline{\hat{A}} - \underline{\hat{B}}\underline{\hat{K}})| = \prod_{i=1}^n (\lambda - \hat{\lambda}_i)$$

$$|\lambda I - (\underline{\hat{A}} - \underline{\hat{B}}\underline{\hat{K}})| = \prod_{i=1}^n [\lambda - (\hat{A}_{ii} - \bar{B}_i \bar{K}_{ii})]$$

Örnek Devam

$$\begin{aligned}\underline{\hat{A}} - \underline{\hat{B}}\underline{\hat{K}} &= \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ -9 & -4 & 10 \\ -2 & 0 & 2 \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \bar{k}_{11} & \bar{k}_{12} & \bar{k}_{13} \\ \bar{k}_{21} & \bar{k}_{22} & \bar{k}_{23} \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} 0 & 1 & \vdots & 0 \\ -9 - \bar{k}_{11} & -4 - \bar{k}_{12} & \vdots & 10 - \bar{k}_{13} \\ \dots & \dots & \cdot & \dots \\ -2 - \bar{k}_{21} & \bar{k}_{22} & \vdots & 2 - \bar{k}_{23} \end{bmatrix}\end{aligned}$$

$\bar{k}_{13} = 10$ olsun

veya $\bar{k}_{22} = 0$ & $\bar{k}_{21} = -2$ olsun

$$\underline{\hat{A}} - \underline{\hat{B}}\underline{\hat{K}} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & \vdots & 0 \\ -9 - \bar{k}_{11} & -4 - \bar{k}_{12} & \vdots & 0 \\ \dots & \dots & \cdot & \dots \\ 0 & 0 & \vdots & 2 - \bar{k}_{23} \end{bmatrix}$$

Örnek Devam

$2 \times 2 A_{11}$ bloğunu ele alırsak;

$$|\lambda I - (\hat{A} - \hat{B}\hat{K})| = \prod_{i=1}^n [\lambda - (\hat{A}_{ii} - \bar{B}_i \bar{K}_{ii})]$$
$$\left| \lambda I - \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -9 - k_{11} & -4 - k_{12} \end{bmatrix} \right| = (\lambda - 2)(\lambda - 3)$$
$$\lambda^2 + (4 + \bar{k}_{12})\lambda + (9 + \bar{k}_{11}) = \underbrace{\lambda^2 + 5\lambda + 6}_{\substack{-2 \text{ ve } -3 \text{ ile} \\ \text{ilişkili}}}$$

$$4 + \bar{k}_{12} = 5 \Rightarrow \bar{k}_{12} = 1$$
$$9 + \bar{k}_{11} = 6 \Rightarrow \bar{k}_{11} = -3$$

Örnek Devam

$$\underline{\hat{A}} - \underline{\hat{B}}\underline{\hat{K}} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & \vdots & 0 \\ -9 - \bar{k}_{11} & -4 - \bar{k}_{12} & \vdots & 0 \\ \dots & \dots & \cdot & \dots \\ 0 & 0 & \vdots & 2 - \bar{k}_{23} \end{bmatrix}$$

$2 - \bar{k}_{23} = -1$; istenen 3. özdeğer

$$\bar{k}_{23} = 3$$

$$\underline{\bar{K}} = \begin{bmatrix} -3 & 1 & 10 \\ -2 & 0 & 3 \end{bmatrix}$$

$$\underline{K} = \underline{\theta}^{-1}\underline{\bar{K}}\underline{T}^{-1} = \underline{K} = \begin{bmatrix} -5 - 2\bar{k}_{21} + 4\bar{k}_{22} & 1 - 2\bar{k}_{22} & -4 - 4\bar{k}_{22} + \bar{k}_{13} \\ \bar{k}_{21} - 2\bar{k}_{22} & \bar{k}_{22} & 2\bar{k}_{22} + 3 \end{bmatrix}$$